

ULOGA TRANSPORTA U MEĐUNARODNOJ TRGOVINI

Prof. dr. sc. Nikoleta Radionov
Pomorsko pravo I – Pomorski prijevozi
PDP Trgovačko i pravo društava

Situacija:

- Prodavatelj, tvrtka Darwin Blein Ltd. prodao je 5.000 pari svojih dizajnerskih tenisica kupcu InShopping Ltd. temeljem ugovora o kupoprodaji robe u paritetu CFR (franco Shanghai).
- Kontejner dizajnerske obuće putuje od grada Chengdu (Kina) gdje se nalazi tvornica proizvođača, do Milana (Italija) gdje se nalazi sjedište uvoznika.
- Prijevoz je organiziran:
  - Chengdu (tvornica) – Ziyang (ranžirni kolodvor) – KAMION
  - Ziyang – Shanghai (luka) – VLAK
  - Shanghai – Rotterdam – BROD (pomorski)
  - Rotterdam – Basel (luka) – BROD (unutrašnja plovidba)
  - Basel (luka) – Milano (skladište) - KAMION

Ugovor o međunarodnoj kupoprodaji robe

Ugovor o prijevozu (door-to-door)

Ugovor o
osiguranju
robe

cesta

Željeznica

More

Unutrašnja
plovidba

cesta

Ⓜ HANJIN

Ⓜ HANJIN

YANG MING

Ⓜ HANJIN

CAPITAL

A N

Međunarodna prodaja robe

- domaća $\neq$ međunarodna prodaja:
  - plaćanje i predaja robe ?
  - ekonomska potreba prodaje robe tijekom prijevoza

utjecaj na razvoj

- sustav financiranja međunarodne prodaje
  - dokumentarni akreditivi
- uloga prijevozne isprave (teretnica)
  - negocijabilna / prenosiva

Obveze iz ugovora o međunarodnoj prodaji robe

- Prodavatelj:
  - predaja robe
  - predaja dokumenata koji se odnose na robu
  - prijenos vlasništva na kupca
- Kupac:
  - plaćanje cijene
  - primitak dostavljene robe

PREDAJA ROBE = PRIJELAZ RIZIKA PROPASTI I OŠTEĆENJA ROBE

Pravni izvori

- Konvencija UN o međunarodnoj prodaji robe (1980) – CISG
- Pojedina pitanja:
  - slobodno formulirane ugovorne odredbe
  - ugovoren termin **INCOTERMS** pravila
    - smanjena opasnost nastanka spora
    - olakšano tumačenje i arbitriranje
    - pravna sigurnost obiju strana

INCOTERMS

- International Commercial Terms
- Jedinствena pravila za tumačenje glavnih termina u vanjskotrgovinskim ugovorima
  - predaja robe; prijelaz rizika; plaćanje troškova; prijevoz; osiguranje; uvozno/izvozne i carinske formalnosti
- autor: International Chamber of Commerce (ICC)
- (1936 → 2010)

INCOTERMS

- “critical point” svake klauzule – trenutak prelaska rizika na kupca
- U tom je trenutku prodavatelj ispunio obvezu predaje robe kupcu iz osnovnog ugovora o kupoprodaji
  - npr. predaja prijevozniku; bok broda; brod; određena luka
- pomorske prodaje – ugovorene klauzule karakteristične za pomorski prijevoz
  - FOB, FAS, CFR, CIF

ČETIRI GRUPE KLAUZULA

- OVISNO O TRENUTKU PRELASKA RIZIKA S PRODAVATELJA NA KUPCA

E klauzule	EXW	Najpovoljnija za prodavatelja Najtegotnija za kupca
F klauzule	FOB, FAS, FCA...	
C klauzule	CIF, CFR...	
D klauzule	DDP, DAT, DAP	Najtegotnije za prodavatelja Najpovoljnije za kupca

INCOTERMS – pomorski prijevoz

PRIJEVOZ MOREM I UNUTRAŠ NJIM VODAMA	FAS	Free Alongside Ship
	FOB	Free on Board
	CFR	Cost and Freight
	CIF	Cost, Insurance, Freight

F A S

- Free Alongside Ship
- prodavatelj: dužan predati robu u ukrcajnoj luci uz bok broda na mjestu ukrcaja u luci koje označi kupac ili u teglenici
- roba složena uz bok broda – rizik prelazi na kupca
- kupac sklapa ugovor o prijevozu i plaća sve daljnje troškove

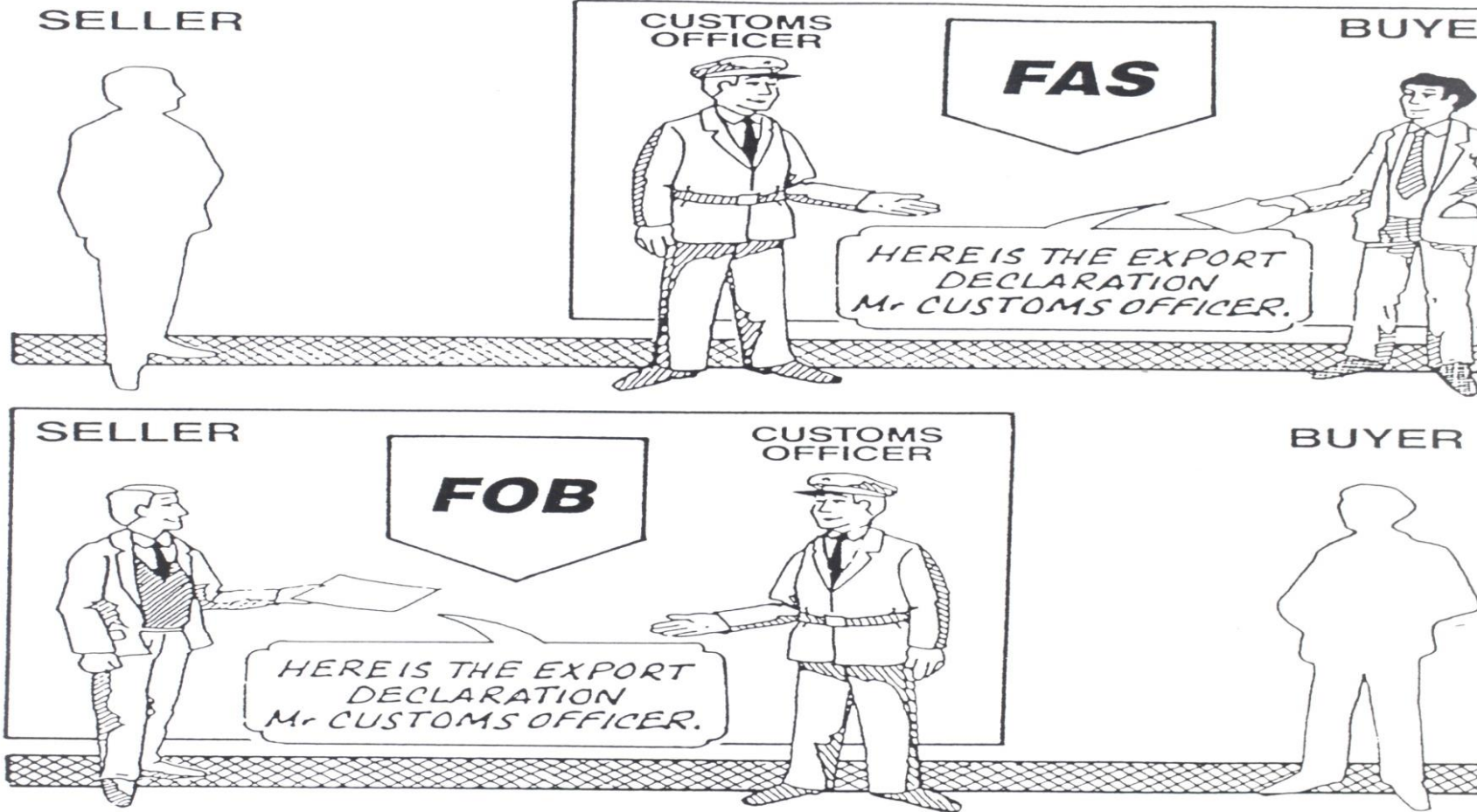
FOB

- Free on Board (franko brod – imenovana luka ukrcaja)
- prelaz rizika – roba složena na brod
- prodavatelj
  - predaja robe u ugovorenoj luci ukrcaja i ukrcaj na ugovoreni brod
  - Izvozno carinjenje
- Kupac
  - Bira prijevoznika
  - Sklapa ugovor o prijevozu i osiguranju

Note the difference between FAS and FOB

In FAS contracts, the buyer has the primary responsibility for clearing goods for export. Under FOB, the seller must clear for export.

CFR

- “trošak i vozarina”
- Rizik: kad je roba predana na plovilu u odabranoj luci
otpreme
- Troškovi:
  - Prodavatelj: vozarina, izvozni troškovi do **odredišne** luke
  - Kupac: osiguranje robe tijekom prijevoza i uvozni troškovi

C I F

- Cost Insurance Freight
- rizik: dovršen ukrcaj na brod u luci polazišta
- Prodavatelj
  - sklapa ugovor o prijevozu
  - Sklapa ugovor o osiguranju robe
  - pribavlja teretnicu
  - Snosi troškove izvoznog carinjenja
- Kupac
  - Uvozni troškovi

Klauzule za bilo koju granu prijevoza

EXW

- Ex works; franko tvornica
- Rizik: roba stavljena na raspolaganje kupcu u prostorijama (skladištu, tvornici ..) prodavatelja
  - Svi daljnji troškovi: prijevoz, osiguranje na kupcu
- Minimalna obveza prodavatelja

DAP

- Incoterms 2010. (od 1.1.2011.)
- Delivery at place, “isporučeno na mjesto”
- Rizik: roba stavljena kupcu na raspolaganje na dolaznom prijevoznom sredstvu, spremna za istovar u imenovanom mjestu **odredišta** (npr. franco Rijeka)
- Troškovi:
  - prodavatelj – svi troškovi do uvoza

DAT

- “isporučeno na terminal”
- Terminal: luka, skladište, stovarište kontejnera, cestovni, zračni, željeznički terminal
- Rizik: roba *iskrcana* s prijevoznog sredstva i stavljena na raspolaganje kupcu na terminalu u imenovanoj luci ili **odredištu**
- Troškovi:
  - prodavatelj – sve do uvoznog carinjenja

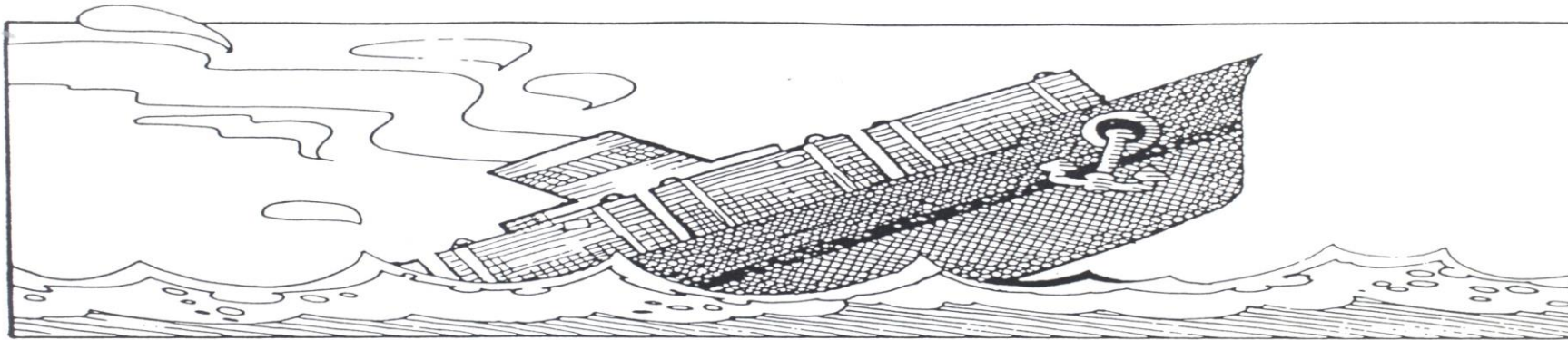

DDP

- “Delivery duty paid”, isporučeno ocarinjeno
- Maksimalna obveza prodavatelja
- Rizik: roba stavljena na raspolaganje kupcu uvozno ocarinjena, na dolaznom prijevoznom sredstvu spremna za istovar u imenovanom mjestu **odredišta**

Note the difference between C- and D-terms!

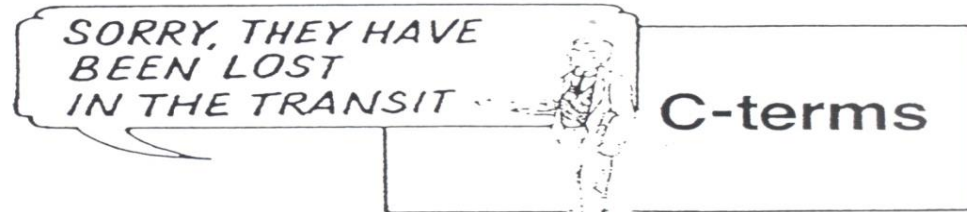

BUYER

I WANT MY
GOODS!

SELLER

SORRY, THEY HAVE
BEEN LOST
IN THE TRANSIT

C-terms

OK, I'LL DO MY BEST TO SEND
GOODS INSTEAD OF
THOSE THAT WERE LOST

D-terms

The basic distinction between C - and D-terms becomes crucial when goods are damaged in transit. With C-terms, the seller has already fulfilled his delivery obligations, while with D-terms the seller may be liable for breach of contract.

Ugovor o kupoprodaji robe

Darwin Blein Ltd. – InShopping Ltd.

Ugovor o multimodalnom prijevozu robe

Darwin Blein Ltd. – GlobalSped Ltd. (MTO)

Ugovor o prijevozu robe 1-5

GlobalSped Ltd.(MTO) – prijevoznici

Ugovor o osiguranju robe

InShopping Ltd. – InsurInvest Inc

PRIJEVOZ S VIŠE PRIJEVOZNIKA

IZRAVAN (DIREKTNI) PRIJEVOZ

UNIMODALAN

Pomorski izravan / direktan prijevoz

Prijevozna isprava:
Through B/L (izravna teretnica)

Ugovor o prijevozu stvari brodom:

- Prijevoznik se obvezuje obaviti prijevoz ugovorenih stvari djelomično svojim brodom, a djelomično brodovima drugih prijevoznika
- Prijevoznik koji sklapa ugovor o izravnom prijevozu izdaje prijevoznu ispravu – izravnu teretnicu (Through B/L)
- Daljnji (stvarni) prijevoznici stupaju u ugovorni odnos samo ako prime teret i prijevoznu ispravu

Odgovornost prijevoznika za gubitak, manjak i oštećenje robe **prema korisniku prijevoza:**

- SOLIDARNA ODGOVORNOST
- Prijevoznika koji je:
  - **Za vrijeme čijeg je prijevoza nastala šteta**
  - Sklopio ugovor
  - Izdao izravnu teretnicu
  - Predao teret primatelju

Odgovornost prijevoznika međusobno:

- KRAJNJA ODGOVORNOST JE NA PRIJEVOZNIKU ZA VRIJEME ČIJEG PRIJEVOZA JE DOŠLO DO ŠTETE
- Ostali odgovorni prijevoznici: pravo REGRESA
- Ako se ne može locirati šteta i odgovornost:
  - Svi prijevoznici dijele iznos podmirene tražbine razmjeno svojem udjelu u vozarini

MULTIMODALNI PRIJEVOZ

KOMBINIRANI, VIŠEVRSNI,
MJEŠOVITI

Generator razvoja

- **KONTEJNERIZACIJA**

- **ALL: pojam se odnosi na prijevoz sve robe, ne samo kontejnerizirane**

- **KONCEPT “DOOR-TO-DOOR” PRIJEVOZA**

Značenje pojma

- Prijevoz robe temeljem jedinstvenog ugovora o prijevozu robe kojeg obavlja poduzetnik multimodalnog prijevoza (MTO) putem dvije ili više prijevozne grane (vrste prijevoza), na temelju jedinstvene prijevozne isprave (MTD).

Uvjeti za multimodalni prijevoz

- 2 države ili više
- 2 grane prijevoza ili više
- Jedinstveni prijevozni dokument
  - Multimodal Transport Document (MTD)

Ugovor o multimodalnom prijevozu

- Ugovorne strane:
  - Pošiljatelj
  - Poduzetnik multimodalnog prijevoza (Multimodal Transport Operator MTO)
    - Može biti: - prijevoznik
- otpremnik (špediter)
    - On je nositelj odgovornosti za ispunjenje obveze prijevoza iz ugovora za čitav prijevozni put;
    - Neovisno o činjenici da:
      - Ne prevozi osobno
      - Ne posjeduje prijevozna sredstva
  - Prijevozni dokument: teretnica za multimodalni prijevoz

Izvori prava

- Konvencija UN o međunarodnom multimodalnom prijevozu robe 1980
  - Nije stupila na snagu (11/30 ratifikacija)
- UNCTAD/ICC Pravila za multimodalne transportne dokumente
- Opći uvjeti za ispravu mješovitog prijevoza CMI
- Zakon o kombiniranom prometu NN 124/2009
- ZOO čl. 690-691

Organizacija multimodalnog prijevoza

POŠILJATELJ

ugovor o multimodalnom prijevozu

Potprijevoznik

- Stvarni prijevoznik

Poduzetnik multimodalnog
prijeevoza
*Multimodal Transport Operator
(MTO)*

Potprijevoznik

- Stvarni prijevoznik

ODGOVORNOST MTO IZ UGOVORA

MREŽASTA ODGOVORNOST

- Odgovornost prema pravilima onog sektora puta na kojem je nastala šteta
- Problem: ako se ne može locirati šteta u MT (kontejneri)
- Ne daje rješenje za skladištenje, prekrcaj, odvoz, dovoz, kao niti u slučaju kada šteta nastane na više različitih sektora puta

JEDINSTVENI SUSTAV ODGOVORNOSTI

- “Uniform liability”
- Konvencija MT 1980. (nije stupila na snagu)
- Vodeni medij: 2,75 SDR/kg ili 920 SDR/koleto
- Bez vodenog medija: 8,33 SDR/kg

MJEŠOVITI SUSTAV

- Mrežasti sustav: kada je šteta lokalizirana
- Jedinstveni sustav odgovornosti: kod nelokaliziranih šteta
  - Ako postoji pomorski sektor puta: primjena Hague-Visby pravila
  - Ako nema pomorskog prijevoza: CMR
- Usvojeno u UNCTAD/ICC pravilima

MREŽASTA ODGOVORNOST: primjer iz prakse

NARUČITELJ PRIJEVOZA

**OTPREMNIK (ŠPEDITER)
= NOSITELJ ODGOVORNOSTI – MTO**

- Odgovornost prema pravilima onog dijela puta na kojem je šteta nastala -

Stvarni
prijevoznik

- CMR

Stvarni
prijevoznik

- Haško-visbijska
pravila

Stvarni
prijevoznik

- Ograničenje iz
CMR, ne
COTIF-CIM!!

INTERMODALNI PRIJEVOZ

Prijevoz robe u kontejneru s više vrsta prijevoza bez prekrcaja robe

PIGGYBACK

- Teret u kamionskim poluprikolicama
- Tegljačem se ukrca na vlak, tegljač se oslobodi, na odredištu ponovno tegljač preuzima do finalnog odredišta

TRAILER TRAIN

- Tegljač -vagon
- Gume se po ukrcaju na vlak posebnom tehnologijom suspenzije zraka "ispušu" kako bi se poluprikolica spojila s vagonom

Dodatna literatura za one koji žele znati više:

1. Carr, Indira: International Trade Law, London-New York, Routledge, 2014.
2. Soyer, Baris – Tettenborn, Andrew (Eds): Carriage of goods by sea, land and air: unimodal and multimodal transport in the 21st century, Abingdon-New York, Informa Law, 2014.
3. Hoeks, Marian: Multimodal transport law: the law applicable to multimodal contract for the carriage of goods, Wolters Kluwer, Law&Business, 2010.
4. Bugden, Paul – Lamont-Black, Simone: Goods in transit and freight forwarding, London, Sweet&Maxwell, 2013.